

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΚΑΙ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ**

**ΓΡΑΠΤΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΓΙΑ ΕΓΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΣΤΟΥΣ ΠΙΝΑΚΕΣ ΔΙΟΡΙΣΙΜΩΝ**

Εξεταζόμενο μάθημα: ΕΛΛΗΝΙΚΑ - ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
Ημερομηνία εξέτασης: 9 Νοεμβρίου 2017

**Τα ΕΛΛΗΝΙΚΑ και τα ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ Δημοτικής Εκπαίδευσης εξετάζονται μαζί.
Ο συνολικός εξεταζόμενος χρόνος και για τα δύο αντικείμενα
είναι τρεις (3) ώρες (15:30 – 18:30).**

**ΤΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ
ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ 9 ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΣΕ 16 ΣΕΛΙΔΕΣ.**

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ ΔΟΚΙΜΙΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ: 50 ΜΟΝΑΔΕΣ

- ΟΛΕΣ οι απαντήσεις του εξεταστικού δοκιμίου των Ελληνικών να δοθούν στο **Τετράδιο Απαντήσεων Ελληνικών**. Για κάθε ερώτηση που απαντάτε, να δηλώνετε τον αριθμό της ερώτησης.
- Να απαντήσετε σε ΟΛΕΣ τις ερωτήσεις του εξεταστικού δοκιμίου.
- Στην εκφώνηση κάθε ερώτησης αναγράφεται ο αριθμός των μονάδων με τις οποίες βαθμολογείται.

ΕΡΩΤΗΣΗ 1:

Σε μια Γ' τάξη, τα παιδιά επεξεργάζονται προσκλήσεις στο πλαίσιο θεματικής ενότητας που αφορά την προετοιμασία της τελικής γιορτής του σχολείου. Έχουν τεθεί οι εξής στόχοι ενότητας:

Τα παιδιά:

1. να αντιλαμβάνονται τη λειτουργία της πρόσκλησης ως κειμενικού είδους.
2. να εντοπίζουν τα βασικά στοιχεία δομής της πρόσκλησης.
3. να εξετάζουν κριτικά το ύφος διαφορετικών προσκλήσεων.
4. να εξετάζουν τον ρόλο των μέσων πειθούς σε προσκλήσεις.
5. να παράγουν πρόσκληση με βάση συγκεκριμένο επικοινωνιακό πλαίσιο.
6. να αξιολογούν την αποτελεσματικότητα του κειμένου με βάση συγκεκριμένα κριτήρια.

1.1 (Μονάδες 3):

Αντιστοιχίστε όλους τους πιο πάνω στόχους με τους άξονες της γλωσσικής διδασκαλίας, όπως ορίζονται στους Δείκτες Επιτυχίας και Επάρκειας (βλ. πιο κάτω Α, Β, Γ). Κάθε στόχος αντιστοιχεί σε ένα ΜΟΝΟ άξονα.

Άξονες Γλωσσικής Διδασκαλίας:

- Α. Τοποθέτηση σε πλαίσιο (θεματικό, επικοινωνιακό, κοινωνιοπολιτισμικό)
- Β. Οργάνωση του λόγου σε επίπεδο κειμένου, πρότασης, λέξης
- Γ. Αξιολόγηση και κριτική κειμένων ως προς το περιεχόμενο και την αποτελεσματικότητά τους

Καταγράψτε την απάντησή σας στο Τετράδιο Απαντήσεων Ελληνικών (π.χ. 1-Α ή 1-Β ή 1-Γ).

1.2 (Μονάδες 3.5):

Στον πιο κάτω πίνακα, παρουσιάζονται σε τυχαία σειρά επτά (7) δραστηριότητες στις οποίες ενεπλάκησαν τα παιδιά για την επίτευξη των προαναφερθέντων στόχων. Να τις σειροθετήσετε σε πορεία μαθήματος. **Διευκρινίζεται ότι υπάρχουν περισσότερες από μία πιθανές πορείες μαθήματος.**

Δώστε την απάντησή σας ως σειρά αριθμών στο Τετράδιο Απαντήσεων Ελληνικών, ξεκινώντας από τον αριθμό που αντιστοιχεί στην πρώτη δραστηριότητα και τελειώνοντας με τον αριθμό που αντιστοιχεί στην τελευταία.

A/A	Δραστηριότητα
1.	Η εκπαιδευτικός δίνει στα παιδιά πρόσθετες προσκλήσεις, από τις οποίες απουσιάζουν μη γλωσσικά στοιχεία και μέσα πειθούς, για να τις κρίνουν.
2.	Τα παιδιά διαβάζουν την πρόσκληση που ετοίμασαν, την αξιολογούν με τη χρήση εντύπου αξιολόγησης και προβαίνουν σε βελτιώσεις.
3.	Η εκπαιδευτικός δίνει προσκλήσεις, οι οποίες περιλαμβάνουν μέσα πειθούς και μη γλωσσικά στοιχεία. Ζητά από τα παιδιά να τις διαβάσουν και να τις κρίνουν.
4.	Τα παιδιά εργάζονται ομαδικά στους υπολογιστές, για να δημιουργήσουν προσκλήσεις για την τελική γιορτή του σχολείου.
5.	Τα παιδιά συνοψίζουν βασικά σημεία για την παραγωγή προσκλήσεων και προτείνουν κριτήρια αξιολόγησης για τα κείμενά τους.
6.	Η εκπαιδευτικός ζητά από τα παιδιά να επιχειρήσουν να συμπληρώσουν τα στοιχεία που λείπουν από την πρόσκληση. Ακολουθώντας, τα παιδιά μελετούν διαφορετικές προσκλήσεις, προβαίνουν σε ιδεοθύελλα και δημιουργούν εννοιολογικό χάρτη με τα βασικά στοιχεία που χρειάζεται να έχει μία πρόσκληση.
7.	<p>Δίνεται στις ομάδες των παιδιών μία κομματιασμένη πρόσκληση (από την οποία λείπουν βασικές πληροφορίες). Τους ζητείται να τη συναρμολογήσουν, να τη διαβάσουν, να εντοπίσουν ποιος την έγραψε, σε ποιους απευθύνεται και τι, κατά την άποψή τους, λείπει.</p> <div style="border: 1px solid black; padding: 10px; margin: 10px 0;"> <p>Αγαπημένη μου,</p> <p>Σε προσκαλώ στο σπίτι μου σε πάρτι που οργανώνω για να γιορτάσω με τους αγαπημένους μου φίλους μια ευτυχισμένη ημέρα!</p> <p>Θα περάσουμε υπέροχα!</p> </div> <p>Η εκπαιδευτικός ρωτά τα παιδιά αν ο/η παραλήπτης/τρια της πρόσκλησης τελικά μπορεί να πάει σε αυτό το πάρτι ή όχι και γιατί.</p>

1.3 (Μονάδες 1.5):

Στον αναστοχασμό της, η εκπαιδευτικός διαπίστωσε ότι ένας από τους στόχους της ενότητας δεν προσεγγίστηκε **καθόλου**. Εντοπίστε ποιος είναι αυτός ο στόχος.

Καταγράψτε την απάντησή σας στο Τετράδιο Απαντήσεων Ελληνικών, σημειώνοντας τον αριθμό που αντιστοιχεί στον στόχο αυτό (από τους στόχους 1-6 στη σελ. 2 του εξεταστικού δοκιμίου).

1.4 (Μονάδες 2):

Κατά τη διάρκεια της ομαδικής δημιουργίας της πρόσκλησης στον υπολογιστή, ένα παιδί επέμενε ότι: «Η πρόσκληση είναι όπως το γράμμα». Με ποιον από τους τρόπους που παρουσιάζονται στην επόμενη σελίδα (σελ. 4) θα μπορούσε η εκπαιδευτικός να παρέμβει **άμεσα** για να βοηθήσει το παιδί να ξεπεράσει την παρανόησή του;

Η εκπαιδευτικός θα μπορούσε:

- A. να δώσει προσκλήσεις στα παιδιά για να κοπούν σε τρία μέρη (αρχή-μέση-τέλος).
- B. να βοηθήσει τα παιδιά να αντιπαραβάλουν μία πρόσκληση με μία επιστολή.
- Γ. να διδάξει τη δομή της επιστολής στο επόμενο μάθημα.
- Δ. να δώσει στα παιδιά μία επιστολή για να τη διαβάσουν.

Καταγράψτε την απάντησή σας στο Τετράδιο Απαντήσεων Ελληνικών, σημειώνοντας το γράμμα που αντιστοιχεί στην επιλογή σας.

ΕΡΩΤΗΣΗ 2 (Μονάδες 4):

Με το σχέδιο δράσης του, το διδακτικό προσωπικό του Δημοτικού Σχολείου Χ επιδιώκει τη βελτίωση της ικανότητας των παιδιών στην κατανόηση του γραπτού λόγου.

Χαρακτηρίστε καθεμιά από τις πιο κάτω ενέργειες ως Κατάλληλη (Κ) ή Ακατάλληλη (Α) για την υλοποίηση του πιο πάνω στόχου, καταγράφοντας στο Τετράδιο Απαντήσεων Ελληνικών τον αριθμό της ενέργειας και τον χαρακτηρισμό της (π.χ., 1-Κ ή 1-Α).

Κατά τη διάρκεια του μαθήματος, ο/η εκπαιδευτικός:

1. παρουσιάζει στον πίνακα ένα ζητούμενο προς αναζήτηση κατά την ανάγνωση του κειμένου.
2. δίνει στα παιδιά να συμπληρώσουν διάγραμμα με τίτλους παραγράφων ή με κύρια σημεία του κειμένου.
3. βοηθά τα παιδιά να καταγράψουν δικές τους ερωτήσεις για νοηματική επεξεργασία του κειμένου και να τις υποβάλουν στην ολομέλεια της τάξης.
4. παρέχει ατομική ανατροφοδότηση και στήριξη, ώστε τα παιδιά να διαβάζουν με το κατάλληλο ύφος.
5. ζητά από τα παιδιά να επεξηγήσουν τη διαδικασία μέσω της οποίας οδηγήθηκαν στις απαντήσεις τους.
6. ενθαρρύνει τα παιδιά να διασυνδέσουν το κείμενο με προσωπικές τους εμπειρίες, με ένα άλλο κείμενο ή με ένα γεγονός της επικαιρότητας.
7. αναθέτει σε κάποια παιδιά να διαβάσουν μεγαλόφωνα το κείμενο και σχολιάζει την αναγνωστική τους ευχέρεια.
8. παροτρύνει τα παιδιά να σημειώσουν τι τα δυσκόλεψε κατά την ανάγνωση του κειμένου.

ΕΡΩΤΗΣΗ 3 (Μονάδες 2):

Ο Παναγιώτης, μαθητής της Στ' τάξης, κατά την αυτοδιόρθωση ενός γραπτού του κειμένου, σημείωσε στο βιβλίο τα παρακάτω σύμβολα: + για όσες πληροφορίες ή γλωσσικά στοιχεία έχει συμπεριλάβει στο κείμενό του και – για όσα δεν έχει συμπεριλάβει.

Επαναληπτικοί πίνακες της ενότητας για να διορθώσω το γραπτό μου

(κοίταξε πρώτα στη σελίδα 22 τον πίνακα: Διορθώνω το γραπτό μου)

Σημειώνω στη δεξιά στήλη του πίνακα ένα + για όσα νομίζω ότι έχω γράψει και ένα - για όσα δεν έχω γράψει. Στη συνέχεια συμπληρώνω όλα όσα λείπουν για να είναι το γραπτό μου πλήρες.

Πώς περιγράφουμε ένα κτίσμα

Γράφουμε:

- Πού βρίσκεται.
- Πότε χτίστηκε, ποια είναι η ιστορία του.
- Πώς είναι το κτίσμα, καθώς η περιγραφή μας προχωράει από τα έξω προς τα μέσα (ποια γενική εντύπωση δημιουργεί, ποια είναι τα γενικά χαρακτηριστικά της αρχιτεκτονικής του, από τι υλικά είναι φτιαγμένο, πόσους και ποιους χώρους έχει, ποια είναι και πώς είναι τα αντικείμενα που συναντάει κανείς μέσα στο κτίσμα).
- Ζουν ή έζησαν κάποια πρόσωπα σε αυτό; Γνωρίζουμε κάτι για τη ζωή τους;
- Ποια συναισθήματα ή σκέψεις μάς προκαλεί το κτίσμα.

Χρησιμοποιούμε:

- Ενεστώτα (συνήθως) ρημάτων.
- Επίθετα και επιθετικούς προσδιορισμούς.
- Τοπικούς προσδιορισμούς.

Με ποιες ενέργειες μπορεί ο/η εκπαιδευτικός να τον βοηθήσει να βελτιώσει το κείμενό του;

Χαρακτηρίστε καθεμιά από τις ενέργειες που ακολουθούν ως Κατάλληλη (Κ) ή Ακατάλληλη (Α), καταγράφοντας στο Τετράδιο Απαντήσεων Ελληνικών τον αριθμό της ενέργειας και τον χαρακτηρισμό της (π.χ.1-Κ ή 1-Α).

Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί:

1. να του παράσχει εξατομικευμένη ανατροφοδότηση και να τον ενθαρρύνει να ξαναγράψει το κείμενο σε βελτιωμένη μορφή.
2. να συμπληρώσει τα αντίστοιχα σημεία πάνω στο κείμενο του μαθητή, για να αντιληφθεί τα λάθη του.
3. να του ζητήσει να περιγράψει το αγαπημένο του πρόσωπο, γνωρίζοντας ότι το παιδί έχει μεγαλύτερη ευχέρεια σε αυτό.
4. να εμπλέξει τα παιδιά σε ομαδική διόρθωση του κειμένου του μαθητή, για να συζητήσουν πιθανούς τρόπους βελτίωσης.

ΕΡΩΤΗΣΗ 4 (Μονάδες 3):

Ο κ. Ιγνατίου και τα παιδιά της Α΄ τάξης ανέπτυξαν την ενότητα «Ευχές», κατά την οποία πραγματοποίησαν ποικίλες δραστηριότητες. Μερικές από αυτές παρουσιάζονται πιο κάτω.

Χαρακτηρίστε καθεμιά από τις δραστηριότητες που ακολουθούν ως Κατάλληλη (Κ) ή Ακατάλληλη (Α) για κριτική διερεύνηση των κειμένων, καταγράφοντας στο Τετράδιο Απαντήσεων Ελληνικών τον αριθμό της δραστηριότητας και τον χαρακτηρισμό της (π.χ. 1-Κ ή 1-Α).

Τα παιδιά:

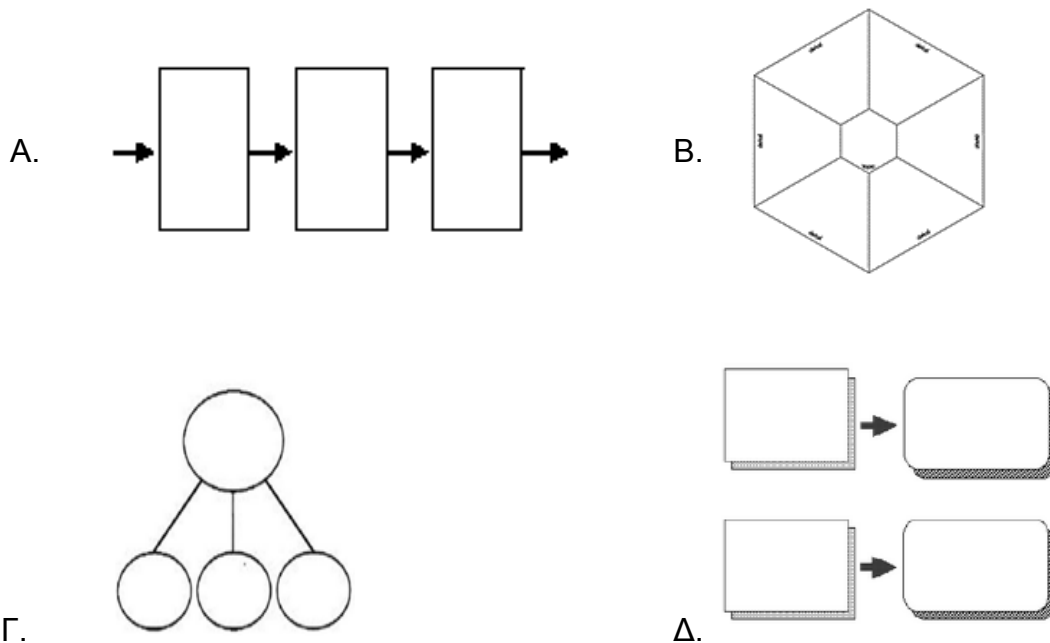
1. διαβάζουν μία ευχετήρια κάρτα και υπογραμμίζουν τη λέξη ή τις λέξεις που δείχνουν ποιος την έγραψε και σε ποιον απευθύνεται.
2. συναρμολογούν τα κομμάτια μίας ευχής, ώστε να την οργανώσουν με τρόπο που να αποδίδεται νόημα.
3. συζητούν στην ομάδα τους για να δηλώσουν τρεις περιστάσεις στις οποίες δίνονται ευχές (προφορικά ή γραπτά).
4. διαβάζουν δυο διαφορετικές ευχετήριες κάρτες και συζητούν στην ομάδα τους για να αποφασίσουν πότε χρησιμοποιείται η καθεμιά.
5. συγκρίνουν τα χρώματα και τα σχέδια σε ευχετήριες κάρτες που απευθύνονται σε κορίτσια και σε κάρτες που απευθύνονται σε αγόρια.
6. εργάζονται στην ομάδα τους για να υπογραμμίσουν πώς ξεκινά η κάθε ευχή που έχουν μπροστά τους και πώς τελειώνει.

ΕΡΩΤΗΣΗ 5:

Η κ. Γεωργίου και τα παιδιά της Δ' τάξης επεξεργάστηκαν τον μύθο «Η ελιά δώρο της Αθηνάς», από το κείμενο «Οι μύθοι και η ελιά» (Βιβλίο Μαθητή, σελ. 31, β' τεύχος), το οποίο παρουσιάζεται στο τέλος της ερώτησης (βλ. σελ. 9 του εξεταστικού δοκιμίου).

5.1 (Μονάδες 1):

Ποιος γραφικός οργανωτής πιστεύετε ότι είναι ο πιο κατάλληλος να αξιοποιηθεί για την κατανόηση του μύθου «Η ελιά δώρο της Αθηνάς»;

Καταγράψτε την απάντησή σας στο Τετράδιο Απαντήσεων Ελληνικών, δηλώνοντας το γράμμα που αντιστοιχεί στην επιλογή σας.

5.2 (Μονάδες 2):

Αξιοποιώντας τον μύθο «Η ελιά δώρο της Αθηνάς» και ένα κείμενο σχετικό με το νερό που επεξεργάστηκαν σε προηγούμενη ενότητα, τα παιδιά της τάξης χωρίστηκαν σε δύο ομάδες. Η μία ανέλαβε να υποστηρίξει την αξία του νερού και η άλλη της ελιάς. Τα παιδιά συζήτησαν και μετά κατέγραψαν τα επιχειρήματά τους. Η εκπαιδευτικός παρατήρησε ότι πολλά παιδιά δεν αξιοποίησαν πληροφορίες από τα κείμενα στα επιχειρήματά τους. Ποια ενέργεια, από όσες παρουσιάζονται στην επόμενη σελίδα, θεωρείτε την πιο κατάλληλη για να βελτιώσουν τα κείμενά τους ως προς το συγκεκριμένο σημείο;

Τα παιδιά θα πρέπει:

- A. να διερευνήσουν κριτικά τα κείμενα που είναι σχετικά με το θέμα, ώστε να εντοπίσουν την οπτική του συγγραφέα.
- B. να υπογραμμίσουν συγκεκριμένες λέξεις-κλειδιά και φράσεις στο κείμενο και να τις χρησιμοποιήσουν στην αναδιτύπωση των επιχειρημάτων τους.
- Γ. να κάνουν ετεροαξιολόγηση για να εντοπίσουν τυχόν δυνατά επιχειρήματα ή επιχειρήματα που χρειάζονται ενίσχυση με κειμενικά στοιχεία.
- Δ. να ανακαλέσουν τις σχετικά σταθερές συμβάσεις της επιχειρηματολογίας και να δομήσουν επιχειρήματα, χρησιμοποιώντας διάφορους σημειωτικούς τρόπους.

Καταγράψτε την απάντησή σας στο Τετράδιο Απαντήσεων Ελληνικών, δηλώνοντας το γράμμα που αντιστοιχεί στην επιλογή σας.

5.3 (Μονάδες 3):

Στη συνέχεια, οι ομάδες των παιδιών ετοίμασαν και παρουσίασαν διαλογική αντιπαράθεση για να υποστηρίξουν τη χρησιμότητα της ελιάς και του νερού. Η αντιπαράθεση οπτικογραφήθηκε (κατόπιν συναίνεσης των γονέων/κηδεμόνων) και τα παιδιά παρακολούθησαν την οπτικογραφημένη αντιπαράθεση χωρίς ήχο. Τι μπορεί να επιδίωκε η εκπαιδευτικός με την αφαίρεση του ήχου;

Καταγράψτε την απάντησή σας στο Τετράδιο Απαντήσεων Ελληνικών (μέγιστη έκταση απάντησης: 30 λέξεις).

5.4 (Μονάδες 4):

Η μελέτη των συγκεκριμένων μύθων επεκτάθηκε σε θεματική ενότητα με την οποία ασχολήθηκαν παιδιά από διαφορετικές τάξεις του σχολείου. Στο πλαίσιο αυτό, ζητήθηκε από τα παιδιά να μετασχηματίσουν τον μύθο «Η ελιά δώρο της Αθηνάς». Ιεραρχήστε τα είδη μετασχηματισμού, ξεκινώντας από αυτόν που αφορά τη μικρότερη τάξη και καταλήγοντας σε αυτόν που αφορά τη μεγαλύτερη.

Τα παιδιά:

- A. μετατρέπουν τον μύθο σε κόμικς, αξιοποιώντας στοιχεία και από τις φωτογραφίες αγγείων που ενσωματώνονται στο κείμενο του σχολικού εγχειριδίου.
- B. ξαναγράφουν τον μύθο, προσθέτοντας έναν υποστηρικτή του Ποσειδώνα.
- Γ. δημιουργούν αφίσα για προώθηση της επιλογής του νερού ως καταλληλότερης στη σύγχρονη εποχή.
- Δ. ξαναγράφουν τον μύθο, προωθώντας τη θέση του Ποσειδώνα όπως θα διατυπωνόταν στη σύγχρονη εποχή.

Καταγράψτε στο Τετράδιο Απαντήσεων Ελληνικών την ιεράρχησή σας, ξεκινώντας από το γράμμα (Α, Β, Γ, Δ) που αντιστοιχεί στον μετασχηματισμό που αφορά σε μικρότερη τάξη.

Οι μύθοι και η ελιά

Η ελιά δώρο της Αθηνάς

Ο πιο γνωστός αρχαίος μύθος που αναφέρεται στην καλλιέργεια της ελιάς είναι εκείνος που θεωρεί το δέντρο δώρο της Αθηνάς. Όλα ξεκίνησαν από τη διαμάχη ανάμεσα στην Αθηνά και στον Ποσειδώνα που μάλωναν για την κυριαρχία στην Αττική.

Αποφασίστηκε να προσφέρει ο καθένας από ένα δώρο ακριβό. Νικητής σ' αυτό τον διαγωνισμό θα ήταν εκείνος που η προσφορά του θα ήταν η πιο πολύτιμη για την πόλη.

Ο Ποσειδώνας, θεός-κυρίαρχος των θαλασσών, σήκωσε την τρίαινά του και την κάρφωσε στον ιερό βράχο της Ακρόπολης. Αλμυρό νερό άρχισε να αναβλύζει και να κυλά στα ριζά του βράχου. Πίστευε ο Ποσειδώνας πως αυτή η πηγή στο άλυτο τοπίο της Αττικής θα μπορούσε να του προσφέρει τη νίκη. Η Αθηνά δε χρειάστηκε να κάνει καμιά εντυπωσιακή κίνηση. Έσκυψε μόνο και φύτεψε στον ίδιο τόπο μια ελιά. Μέσα σε λίγη ώρα είχε βλαστήσει και το ασημοπράσινο φύλλωμά της τους είχε όλους εντυπωσιάσει.

Αυτό ήταν. Τέτοιο δέντρο δεν υπήρχε ως τότε στον κόσμο. Οι άνθρωποι δεν μπορούσαν να απολαύσουν μαγειρεμένο φαγητό ούτε μπορούσαν να απολαύσουν μια φωτισμένη νύκτα, αφού δεν υπήρχε το κατάλληλο καύσιμο για τους λύχνους, το πιο εξελιγμένο φωτιστικό μέσο της εποχής. Οι υπόλοιποι θεοί έκριναν πως το δώρο της Αθηνάς ήταν ανεκτίμητης αξίας.

Η ελιά του Αρισταίου

Ο Αρισταίος ήταν γιος του Απόλλωνα και της Κυρήνης, γεννήθηκε στη Λιβύη και ο Ερμής τον πήρε και τον πήγε στη Γαία και στις Ώρες για να τον αναθρέψουν. Ήταν ένα χαρισματικό παιδί που έζησε ονειρεμένα χρόνια κοντά στις όμορφες και πολύξερες Νύμφες. Οι Μούσες, που, όταν μεγάλωσε, του είχαν αναθέσει τη φύλαξη των κοπαδιών τους στη Φθία, του δίδαξαν τη μαντική και την ιατρική τέχνη.

Οι Νύμφες πάλι του έμαθαν πώς να καλλιεργεί τα αμπέλια και τις ελιές, πώς να φροντίζει τα μελίσσια και πώς να κάνει το γάλα τυρί. Ο τόπος εκεί ήταν γεμάτος αγριελιές κι οι Νύμφες τού έδειξαν πώς να τις καλλιεργεί, να τις μπολιάζει για να δίνουν καρπό, να αλέθει τον καρπό του ελαιόδεντρου και να παίρνει το πολύτιμο αλλά άγνωστο ως τότε ελαιόλαδο. Οι αρχαίοι πίστευαν πως ο Αρισταίος ανακάλυψε το ελαιοπιεστήριο και έτσι τους έδειξε τον τρόπο να παίρνουν εύκολα το λάδι από τις ελιές.

Μελανόμορφος αμφορέας που απεικονίζει τον Αρισταίο, γύρω στο 540 π.Χ. *Ελληνική Μυθολογία*, Εκδοτική Αθηνών, τόμος 3ος, Αθήνα, 1986

Νίκος & Μαρία Ψιλάκη - Ηλίας Καστανάς, *Ο πολιτισμός της ελιάς* εκδ. Καρμάνωρ, Ηράκλειο, 1999

Νίκος & Μαρία Ψιλάκη - Ηλίας Καστανάς, *Ο πολιτισμός της ελιάς*, Εκδόσεις Καρμάνωρ, Ηράκλειο, 1999 (διασκευή)

ΕΡΩΤΗΣΗ 6:

6.1. (Μονάδες 2):

Πιο κάτω, παρουσιάζονται κείμενα αναφοράς, τα οποία κάποια παιδιά της Β΄ τάξης δημιούργησαν με στόχο να πληροφορήσουν τους γονείς τους για το περιεχόμενο θεατρικής παράστασης που παρακολούθησαν στο σχολείο. Σειροθετήστε τα κείμενα των παιδιών (Α, Β, Γ, Δ), ξεκινώντας από αυτό που χρειάζεται μεγαλύτερη βελτίωση με βάση κριτήρια που αφορούν το περιεχόμενο, τη γλωσσική δομή και το επικοινωνιακό πλαίσιο.

Η απάντησή σας να δοθεί ως σειρά γραμμάτων στο Τετράδιο Απαντήσεων Ελληνικών.

Α	<p style="text-align: center;"><u>Στο θέατρο</u></p> <p>Πριν λίγες μέρες ήρθε στο σχολειό μας ένα θέατρο. Που ήταν το χαλάζιο πουρνί μου άρεσε πολύ. Στο θέατρο μου άρεσε πιο πολύ η γατα.</p>
Β	<p style="text-align: center;"><u>Στο θέατρο</u></p> <p>Πριν λίγες μέρες. Ηρθάνε στο σχολείο μας. ένα θέατρο στο τέλος ζιτσα αυτοσχεραφο. αλα ζιτσα αποτο αγορι αλα ευσηχε. Ηταν πολυ οραίο.</p>
Γ	<p style="text-align: center;"><u>Στο θέατρο</u></p> <p>Πριν λίγες μέρες στο σχολείο μας ήρθε ένα θέατρο. Μου άρεσω πολύ. Ο τείγος ήαν το χαλάζιο πουρνί. Στο τείγος εφθουσειάσσηκα τόσο πορνί και ήμουνη χαρούμενος.</p>
Δ	<p style="text-align: center;"><u>Στο θέατρο</u></p> <p>Πριν λίγες μέρες ήρθε στο σχολείο μας ένα θέατρο το χαλάζιο πουρνί μου άρεσε πάρα πορνί η γατα και η σαχά και ο παππους.</p>

6.2 (Μονάδες 2):

Πιο κάτω, παρουσιάζεται το κείμενο ενός πέμπτου παιδιού. Αναφέρετε δύο (2) σημεία, στα οποία είναι πιθανό να επικεντρωθεί το παιδί, με τη στήριξη της εκπαιδευτικού, στην αυτοδιόρθωση και επαναδιατύπωση του κειμένου του.

Να δοθεί σύντομη απάντηση στο Τετράδιο Απαντήσεων Ελληνικών (μέγιστη συνολική έκταση απάντησης: 30 λέξεις).

Στο θέατρο

Πριν λίγες μέρες ήρθε στο σχολείο
ένα θέατρο. Ήταν ένα σκυλο και
μια γάτα. Ήταν πολύ πολύ ωραίο.
Ο τίτλος τον ήταν το χαράδιο
πουλί. Μου άρεσε πολύ το
χαράδιο πουλί. Που πήγα σπίζι
το Σαββατο και το έδωσα της
μαμάς μου. Ήτανε πολύ γέλιο.

ΕΡΩΤΗΣΗ 7:

7.1 (Μονάδες 3):

Δύο εκπαιδευτικοί καταγράφουν διδακτικούς στόχους αξιοποιώντας το κείμενο «Δρόμο παίρνω...δρόμο αφήνω!» (Βιβλίο Μαθητή, σελ. 68-69, β' τεύχος), το οποίο παρουσιάζεται στο τέλος της ερώτησης (βλ. σελ. 13-14 του εξεταστικού δοκιμίου). Ποια στοχοθεσία από τις δύο που εμφανίζονται πιο κάτω θεωρείτε ότι ανταποκρίνεται στις επιδιώξεις του γλωσσικού μαθήματος;

Στοχοθεσία Α: Τα παιδιά να είναι σε θέση να:

- αναφέρουν περιστατικά ορθής ή λανθασμένης χρήσης του ποδηλάτου από την καθημερινότητά τους.
- κυκλοφορούν με ασφάλεια στον δρόμο.

Στοχοθεσία Β: Τα παιδιά να είναι σε θέση να:

- ανιχνεύουν σχήματα λόγου που αποκαλύπτουν το πολιτισμικό υπόβαθρο της συγγραφέως.
- συζητούν τη λειτουργία στοιχείων προφορικότητας στο συγκεκριμένο κείμενο.

Καταγράψτε την απάντησή σας στο Τετράδιο Απαντήσεων Ελληνικών, δηλώνοντας την επιλογή σας (Στοχοθεσία Α ή Στοχοθεσία Β). Αιτιολογήστε την επιλογή σας σε κείμενο μέγιστης έκτασης 20 λέξεων.

7.2 (Μονάδες 3):

Τα παιδιά επικεντρώνονται στο μέρος του κειμένου που αφορά τη σωστή κίνηση του ποδηλάτη («Κίνηση Σωστή») και μετατρέπουν τα ρήματα από οριστική σε υποτακτική και σε προστακτική έγκλιση. Ποιο από το πιο κάτω ερωτήματα ΔΕΝ εξυπηρετεί την εξέταση της λειτουργικής χρήσης των εγκλίσεων σε οδηγίες;

- A. Σε ποιες περιστάσεις επικοινωνίας θα χρησιμοποιούσατε την κάθε έγκλιση;
- B. Πώς η αλλαγή των εγκλίσεων επηρεάζει το ύφος του κειμένου;
- Γ. Πώς, ανάλογα με την έγκλιση, αλλάζει ο τρόπος που ασκεί την εξουσία της η συγγραφέας μέσω του κειμένου;
- Δ. Ποια η σχέση των εγκλίσεων με τους χρόνους των ρημάτων;

Καταγράψτε την απάντησή σας στο Τετράδιο Απαντήσεων Ελληνικών, δηλώνοντας το γράμμα που αντιστοιχεί στην επιλογή σας.

7.3 (Μονάδες 3):

Διαβάζοντας το απόσπασμα «Ας πάει πίσω η ύλη...θα κερδίσουμε τον καιρό», ένα παιδί ρωτά τι σημαίνει «πάει πίσω η ύλη». Η εκπαιδευτικός αξιοποιεί την απορία, για να δημιουργήσει συνθήκες ώστε τα παιδιά να αντιληφθούν πώς διαφορετικοί τρόποι παρουσίασης ανθρώπων και πολιτισμών συνδέονται με ιστορικά, πολιτισμικά, και κοινωνικά πλαίσια. Σε αυτό το πλαίσιο, ποια ενέργεια της εκπαιδευτικού ΔΕΝ θεωρείτε κατάλληλη;

- A. Σύνδεση του αποσπάσματος με άλλες πληροφορίες από το κείμενο.
- B. Εξέταση του αποσπάσματος σε σχέση με τα κοινωνικά συμφραζόμενα.
- Γ. Συζήτηση του ρόλου της μεταφοράς στη διαμόρφωση της οπτικής της συγγραφέως.
- Δ. Εξέταση του σχολείου ως θεσμού σε παράλληλα κείμενα.

Καταγράψτε την απάντησή σας στο Τετράδιο Απαντήσεων Ελληνικών, δηλώνοντας το γράμμα που αντιστοιχεί στην επιλογή σας.

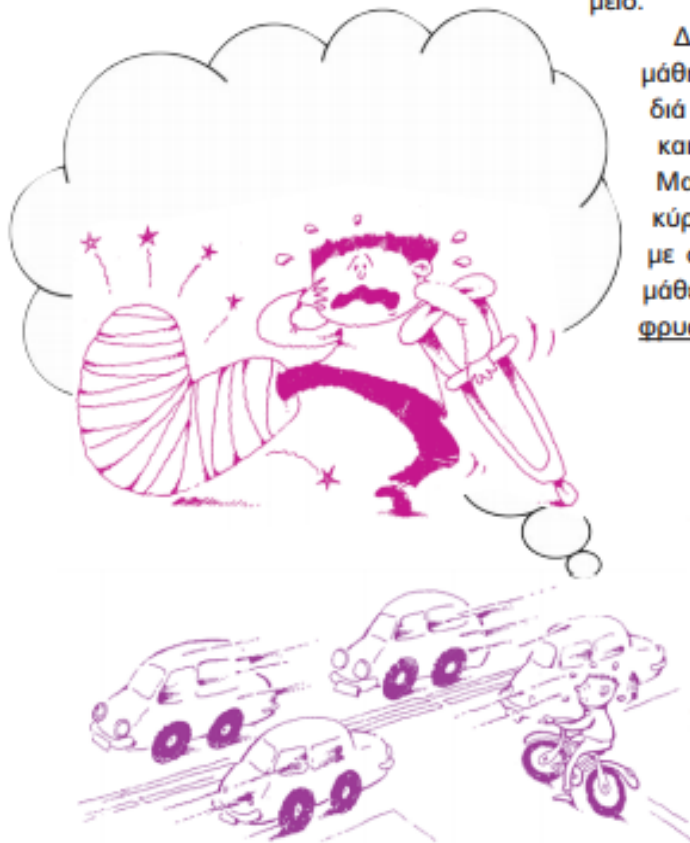
Δρόμο παίρνω... δρόμο αφήνω!

Λοιπόν, ο Στέλιος απέκτησε ποδήλατο. Του το 'φερε δώρο στη γιορτή του ο νονός του. Με καθρεφτάκι στο πλάι, με κουδουνάκι στο άλλο πλάι, αστραφτερό, όμορφο.

Όλοι ζηλέψαμε σαν τον είδαμε τον Στέλιο να κάνει τον γύρο της γειτονιάς με το ποδήλατό του. Και χτες ο Στέλιος χτύπησε.

Δεν καταλάβαμε πώς έγινε ακριβώς και τράκαρε, λέει, με έναν που οδηγούσε μοτοσικλέτα. Και οι δυο οδηγοί είναι τώρα στο νοσοκομείο.

Δεν είχαμε κέφι για να πάμε στο μάθημα οδικής κυκλοφορίας. Η καρδιά μας ήταν κοντά στον Στέλιο μας και στον οδηγό της μοτοσικλέτας. Μα ντραπήκαμε όταν είδαμε τον κύριο Τροχαίο να 'ρχεται και μπήκαμε στην αίθουσα. Φαίνεται πως είχε μάθει τα δυσάρεστα και ήταν συναφρωμένος.

- Τον ματιάσαμε, κύριε, είπε συντετριμμένος ο Θωμάς.
- Είναι που δεν έβαλε μπλε χάντρα στο τιμόνι... Εγώ του το 'χα πει πως θα τον ματιάσουν, πρόσθεσε η Ελένη.

- Παιδιά, κάτι βέβαια φταίει που τόσα δυστυχήματα έχουμε με ποδηλάτες και μοτοσικλετιστές. Κι αυτό δεν είναι το μάτιασμα, ούτε οι μπλε χάντρες μπορούν να κάνουν τίποτε, αν δεν ξέρει ο αναβάτης του δίτροχου βασικούς, χρυσούς θα 'λεγα, κανόνες να κυκλοφορεί, να προστατεύεται και να προστατεύει και τον άλλον. Σας τους έφερα γραμμένους. Διαβάστε τους, να τους μάθετε απέξω κι ανακατωτά, που λέει ο λόγος, και φροντίστε να τους μάθουν όσα περισσότερα παιδιά γίνεται.

Πήραμε στα χέρια μας τα χαρτιά. Κάναμε σκέψεις και συσκέψεις κι αποφασίσαμε να καλέσουμε τα δεκαπενταμελή των σχολείων της περιοχής μας και να κάνουμε ένα συνέδριο με θέμα «Εσύ και το ποδήλατό σου». Θεέ μου, τι δουλειά πατήσαμε! Μικροί, μεγάλοι στρωθήκαμε και φτιάξαμε σπουδαία πράγματα.

- Ας πάει πίσω η ύλη. Μετά το συνέδριο θα ανασκουμπωθούμε και θα κερδίσουμε τον καιρό. Έτσι μας είπαν, κι εμείς φιλοτιμηθήκαμε και δώσαμε υπόσχεση πως, ναι, θα διαβάσουμε διπλά και τριπλά μόλις τελειώσει το συνέδριο.

Μας είχε πιάσει τέτοιος ενθουσιασμός, ώστε πιστεύαμε πως κάθε κόπος που καταβάλλουμε έσωζε μια ανθρώπινη ζωή.

Σου λέω, μεγάλος ενθουσιασμός!

Το συνέδριο έγινε, ήρθαν και οι αρχές, δηλαδή ο κύριος δήμαρχος, οι διευθυντές των αθλητών σχολείων, οι γονείς από όλο τον δήμο. Όρθιος ο κόσμος παρακολουθούσε, οι δημοσιογράφοι έκασαν μπροστά μπροστά, μέχρι και την τηλεόραση φέραμε.

Στο τέλος μοιράσαμε αυτό το φυλλάδιο:

ΚΙΝΗΣΗ ΣΩΣΤΗ

1. Κρατάς και με τα δυο σου χέρια το τιμόνι, εκτός κι αν χρειάζεται να κάνεις σήμα.
2. Κυκλοφορείς μαζί με άλλους ποδηλάτες κι ο ένας οδηγεί πίσω από τον άλλο.
3. Ελέγχεις πίσω σου πριν στρίψεις, πριν προπεράσεις και πριν σταματήσεις.
4. Είσαι υπεύθυνο άτομο. Δίνεις σαφές σήμα στους άλλους οδηγούς για το τι πρόκειται να κάνεις.
5. Στρίβεις σ' έναν δρόμο και προσέχεις μήπως τον διασχίζουν πεζοί.
6. Δίνεις στον πεζό προτεραιότητα.
7. Θέλεις να στρίψεις αριστερά σε διασταύρωση με μεγάλη κυκλοφορία. Σταματάς στο δεξί μέρος του δρόμου, περιμένεις, κι όταν δεις πως υπάρχει ένα κενό στην κυκλοφορία, κύλησε το ποδήλατό σου περπατώντας. Μην το ξεχνάς αυτό, ιδιαίτερα τη νύχτα.
8. Προσέχεις το αυτοκίνητο που κινείται μπροστά από σένα. Μπορεί ξαφνικά να στρίψει δεξιά.
9. Προσέχεις τα παρκαρισμένα οχήματα μήπως ξεκινήσουν ξαφνικά, ανοίξουν οι πόρτες ή... ξεπροβάλλουν οι πεζοί.

ΕΡΩΤΗΣΗ 8 (Μονάδες 3):

Στο πλαίσιο της ενασχόλησής τους με την ενότητα «Άνθρωποι και Μηχανές», τα παιδιά μίας Γ' τάξης κατασκεύασαν τρισδιάστατα ρομπότ. Εργάστηκαν σε ομάδες και καθεμιά ετοίμασε προφορική παρουσίαση για να προωθήσει το ρομπότ της ως αντικείμενο που θα τοποθετηθεί στο «Μουσείο Τεχνολογικών Επιτευγμάτων» της τάξης. Για σκοπούς ετεροαξιολόγησης, τα παιδιά αξιοποιούν το πιο κάτω έντυπο.

Ποιο ένα (1) από τα κριτήρια που περιλαμβάνονται σε αυτό ΔΕΝ ανταποκρίνεται στο πλαίσιο που διαγράφεται πιο πάνω;

ΕΝΤΥΠΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΟΜΑΔΩΝ

Να βάλετε ✓ για όσα ακούσατε από την παρουσίαση της κάθε ομάδας. Η ομάδα χρησιμοποίησε:	ΟΜΑΔΑ 1	ΟΜΑΔΑ 2	ΟΜΑΔΑ 3
Α. επίθετα για το χρώμα, το σχήμα, το υλικό κατασκευής του ρομπότ;			
Β. ρήματα για το τι κάνει το ρομπότ;			
Γ. οδηγίες για την κατασκευή ρομπότ;			
Δ. επιχειρήματα για να μας πείσει για την αξία του ρομπότ;			
Ε. ελκυστική παρουσίαση (π.χ., με κατάλληλες εικόνες, χρωμάτισμα φωνής, εκφράσεις προσώπου);			

Καταγράψτε την απάντησή σας στο Τετράδιο Απαντήσεων Ελληνικών, δηλώνοντας το γράμμα που αντιστοιχεί στην επιλογή σας. Στη συνέχεια, αιτιολογήστε την απάντησή σας σε κείμενο μέγιστης έκτασης 50 λέξεων.

ΕΡΩΤΗΣΗ 9 (Μονάδες 5):

Στο πλαίσιο της ενότητας «Ο άνθρωπος και το νερό», η κ. Κυριάκου και τα παιδιά της Δ' τάξης αποφάσισαν να ετοιμάσουν προφορικά κείμενα με οδηγίες και εισηγήσεις για εξοικονόμηση νερού, τα οποία θα παρουσιάσουν σε μία εκδήλωση του Τμήματος Υδάτων. Για την ανάπτυξη των παιδιών ως ομιλητών/τριών, η εκπαιδευτικός διαφοροποιεί τη διδασκαλία της με δραστηριότητες που θα γίνονται σε πέντε (5) σταθμούς. Ιεραρχήστε τις παρακάτω δραστηριότητες (Α-Ε) από την πιο απλή στην πιο σύνθετη.

- Α. Χρησιμοποιήστε εικόνες για να ετοιμάσετε μία προφορική παρουσίαση με οδηγίες εξοικονόμησης του νερού στον σχολικό χώρο. Θα παρουσιάσετε την εργασία σας στα παιδιά του σχολείου στη συγκέντρωση των μαθητών/τριών.
- Β. Ηχογραφήστε σύντομες δηλώσεις, τις οποίες θα συνδυάσετε με εικόνες για να δημιουργήσετε ενημερωτικό φιλμάκι, που θα περιλαμβάνει εισηγήσεις προς το Δημοτικό Συμβούλιο για εξοικονόμηση του νερού στην πόλη σας.
- Γ. Υποδυθείτε ρόλους αξιοποιώντας εικόνες από τον φάκελο σας για να αναπαραστήσετε μια συζήτηση με μέλη της οικογένειάς σας σχετικά με τρόπους εξοικονόμησης νερού στο σπίτι.
- Δ. Ετοιμάστε προφορική παρουσίαση, ώστε να προτείνετε στη Διευθύντρια του σχολείου δράσεις που συμβάλλουν στην εξοικονόμηση του νερού στο σχολείο.
- Ε. Ηχογραφήστε σύντομες δηλώσεις, τις οποίες θα συνδυάσετε με εικόνες, για να δημιουργήσετε ενημερωτικό φιλμάκι με εισηγήσεις προς το Τμήμα Υδάτων για εξοικονόμηση του νερού στην Κύπρο.

Η απάντησή σας να δοθεί ως σειρά γραμμάτων στο Τετράδιο Απαντήσεων Ελληνικών, ξεκινώντας από το γράμμα που αντιστοιχεί στην πιο απλή δραστηριότητα και τελειώνοντας με το γράμμα που αντιστοιχεί στην πιο σύνθετη.

ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ